АСОЦІАЦІЯ «СТРАХОВИЙ БІЗНЕС»
Об'єднання учасників страхового ринку України

INSURANCE BUSINESS ASSOCIATION
Union of participants of the insurance market of Ukraine

Аналітична записка щодо проєкту Стратегії НБУ (Майбутнє убезпечення України)

Розвиток страхового ринку України та заходи до 2030 року

Предмет аналізу та призначення записки

Асоціація «Страховий бізнес» (АСБ) подає висновки щодо проєкту Стратегії розвитку страхового ринку України та Дорожньої карти НБУ, презентованих страховому ринку і наданих АСБ для опрацювання. Матеріал призначений для Ради з фінансової стабільності, профільного Комітету Верховної Ради України, Уряду та НБУ. Він містить основні зауваження, перевірку кількісних цілей та детальний аналіз усіх 44 заходів наданої Дорожньої карти.

У проєкті недостатньо обґрунтовано зв'язок між проблемами ринку, заходами та результатами для громадян і бізнесу. Наявність корисних регуляторних ініціатив не усуває потреби обґрунтувати кількісні цілі, вартість реформ, строки запуску та відповідальність за досягнення результату. Оцінка нижче стосується наданої редакції проєкту; неоприлюднені або не надані АСБ зміни потребують окремого зіставлення.

Основні висновки

Проєкт НБУ містить корисні напрями, які АСБ підтримує. Для його використання як основи державної політики потрібно обґрунтувати цілі через кількість застрахованих людей і об'єктів, платоспроможний попит, ціну та страхову ємність; пов'язати строки реформ з очікуваним ефектом; визначити порядок перевірки результатів і коригування дій.

Питання які потребують доопрацювання

№	Системний блок	Ключовий висновок
1	Стратегічна логіка	Цілі, результати та дії частково змішані; декомпозиція стратегічних цілей відкладена до опрацювання Дорожньої карти.
2	Кількісні орієнтири	Понад 2% ВВП і заявлений потенціал 5% не виведені з розрахунку за класами, фізичною базою, ціною, доходами та страховою ємністю.
3	Реальний розвиток	Номінальні премії не відокремлені системно від інфляції, тарифного ефекту та зміни кількості застрахованих осіб і об'єктів.
4	Попит і фінансування ризиків	Немає цілісної моделі платоспроможного попиту та розподілу великих ризиків між клієнтом, страховиком, перестрахуванням, зокрема, міжнародними механізмами.

вул. Петра Сагайдачного/Ігорівська, 10/5, літера А,
м. Київ, Україна, 04070
office@insurancebiz.org www.insurancebiz.org
Ідентифікаційний код 33304264

str. P.Sagaydachnogo/Igorevskaya, 10/5, letter A,
Kyiv, Ukraine, 04070
office@insurancebiz.org www.insurancebiz.org
the Identification code 33304264

№	Системний блок	Ключовий висновок
5	Показники результату	Нормативні акти, організаційні дії та створення систем частково використовуються як показники успіху нарівні з фактичними змінами ринку.
6	Оцінка впливу	Для найбільш суттєвих реформ не сформовано пропорційної попередньої оцінки альтернатив, витрат, вигід та впливу на ціну, конкуренцію і фізичне охоплення.
7	Управління виконанням	Моніторинг не утворює повного циклу: базове значення → річна динаміка → відхилення → причина → коригувальна дія → повторна оцінка.

Напрями проєкту які підтримує АСБ

АСБ підтримує включення до державної політики таких напрямів:

• опрацювання податкових умов добровільного медичного страхування та страхування життя;

• обмін даними між страховиками та системою охорони здоров'я;

• розвиток державно-приватних механізмів страхування воєнних ризиків і державної підтримки агрострахування;

• розширення інвестиційних можливостей страховиків;

• проведення кількісного дослідження впливу перед повним упровадженням кількісних вимог Платоспроможності II;

• опрацювання ризик-орієнтованого перегляду режиму фінансового моніторингу для ризикових страховиків;

• розвиток цифровізації, кіберстійкості, інклюзивності та фінансової грамотності.

Ці заходи потрібно пов'язати з конкретним приростом охоплення, доступністю продуктів, стійкістю страховиків та якістю виплат. Регуляторні вимоги, державна підтримка й організаційні дії мають різні призначення та джерела фінансування. Для кожного напряму потрібні визначений результат для клієнта, строк, відповідальний орган і перевірка фактичного ефекту.

1 Узгодженість діагностики, цілей та заходів

Для кожного напряму Стратегії потрібно послідовно визначити:

• проблема і її вимірюваний масштаб;

• причини проблеми та зовнішні чинники;

• стратегічна ціль і бажаний стан;

• альтернативні способи досягнення цілі та вибір інструментів;

• безпосередні результати виконання заходів – наприклад, прийнятий закон, запущена інформаційна система або програма;

• результати для цільових груп і ринку – зміна охоплення, доступності, якості, конкуренції, стійкості;

• довгостроковий вплив – скорочення страхового розриву, бюджетної вразливості та економічних втрат;

• моніторинг, перевірка припущень і коригування політики.

Такий порядок дає змогу перевірити, чому обраний інструмент має вирішити конкретну проблему, які ресурси для цього потрібні та як оцінити результат.

У наданому проєкті НБУ зазначено: «Декомпозиція стратегічних цілей буде додана після опрацювання дорожньої карти». Водночас Дорожня карта вже містить 44 заходи. Цілі та показники потрібно узгодити із цими заходами до остаточного схвалення документа, щоб перелік робіт мав перевірений зв'язок з очікуваними змінами ринку.

Унаслідок цього в одному рівні опиняються розвиток сегментів страхування, нормотворчість, організаційні дії, соціальна політика та запровадження нових регуляторних режимів. Це послаблює здатність документа відповісти на ключове питання: яка саме дія, за якої економічної передумови і через який механізм повинна змінити конкретний показник ринку.

2 Обґрунтування кількісних орієнтирів

За робочою макроекономічною базою, використаною для перевірки орієнтирів НБУ, номінальний ВВП у 2030 році становить 15 135,2 млрд грн. Поріг 2% цього ВВП відповідає 302,7 млрд грн страхових премій. Порівняно з фактичними 72,3 млрд грн у 2025 році це зростання у 4,19 раза, або на 33,2% номінально і на 25,2% у постійних цінах у середньому щороку протягом п'яти років. Це зворотний розрахунок вимог до цілі, а не прогноз АСБ.

Розрахунковий показник	Значення
Премії 2025 року	72,3 млрд грн
ВВП 2030 року у робочому прогнозі	15 135,2 млрд грн
Поріг 2% ВВП 2030 року	302,7 млрд грн
Зростання до 2025 року	4,19 раза
Необхідне щорічне номінальне зростання	33,2%
Необхідне щорічне зростання у постійних цінах	25,2%

Формулювання «принаймні удвічі» задає нижню межу зростання, тому саме по собі не суперечить цілі понад 2% ВВП. Прогалина полягає в тому, що подвоєння премій 2025 року дає лише близько 0,96% прогнозного ВВП 2030 року. Для досягнення 2% потрібне окремо обґрунтоване зростання у 4,19 раза.

Історичні ряди країн Центральної та Східної Європи показують різні строки досягнення 2% ВВП. У Польщі показник зріс із 1,43% у 1994 році до 2,25% у 1996 році та 2,73% у 1997 році. Болгарія перевищила 2% через два роки після рівня 1,82% у 2004 році, а 2,5% – лише у 2019 році. Латвія перевищила 2% через три роки після рівня 1,82% у 2004 році, але до 2020 року не досягла 2,5% і знову опустилася нижче 2%. Румунія не перетнула 2% у зіставленому ряді за 2004–2020 роки. Отже, посилання на європейську інтеграцію не замінює розрахунку українського сценарію від стартових 0,81% у 2025 році.

Поточний розрив також потрібно зіставляти з доходами. За даними за 2024 рік, узагальненими в Аналітичних додатках АСБ, премії на одну особу в Україні становили 36 євро, а серединне значення для восьми країн Центральної та Східної Європи – 521 євро: розрив у 14,5 раза. Водночас ВВП на одну особу відрізнявся у 4,5 раза. До вибірки входять Румунія, Болгарія, Угорщина, Хорватія, Польща, Словаччина, Чехія та Словенія. Це вказує на потенціал розширення страхування разом зі зростанням доходів, конкуренції та доступності продуктів; сам розрив не визначає строків його подолання.

Орієнтир 5% ВВП у проєкті потребує окремого горизонту, розподілу за видами страхування та перевірки економічних передумов. Високі показники інших ринків формуються за різної ролі страхування життя, приватної медицини, пенсійних накопичень та майнового страхування. Їх не можна переносити на Україну без урахування цієї структури.

Для перевірки обґрунтованості українських цілей потрібні розрахунки за сегментами: кількість клієнтів і договорів, страхові суми, вартість покриття, доходи платників та доступна ємність. Європейські зіставлення використовуються для оцінки розривів і вибору інструментів.

3 Премії та фактичне розширення страхового захисту

За зіставною статистикою НБУ премії ОСЦПВ зросли з 10,7 млрд грн у 2024 році до 23,0 млрд грн у 2025 році. На ОСЦПВ припало 64,2% абсолютного приросту страхових премій усього ринку. Окремі дані МТСБУ про премії та договори мають інше охоплення; їх не віднімаємо від загального обсягу ринку НБУ.

Після виключення ОСЦПВ з обох річних сум НБУ решта ринку у 2025 році зросла на 16,2% номінально та на 7,7% у постійних цінах. Для реального порівняння застосовано ту саму зміну індексу споживчих цін між груднем 2024 і груднем 2025 року, що й у використаній контрольній розрахунковій базі. Отже, зростання премій потрібно пояснювати окремо зміною кількості договорів, охоплення, вартості покриття та тарифів.

Для ДМС, страхування життя, майна і моторного страхування фінансові показники мають супроводжуватися фізичними/кількісними знаменниками:

• ДМС – кількість застрахованих осіб на кінець періоду, склад медичних послуг і доступність програми; облік унікальних людей між страховиками потребує окремого зіставлення даних;

• страхування життя – кількість активних і нових договорів, збереження договорів, обсяг накопичень і фактичний результат клієнта;

• ОСЦПВ – частка застрахованих транспортних засобів серед тих, що фактично експлуатуються;

• КАСКО – кількість застрахованих автомобілів окремо від ОСЦПВ;

• майно – кількість житлових і комерційних об’єктів, їх страхова вартість і частка покритої економічної вартості;

• бізнес – кількість підприємств, застрахованих активів і видів відповідальності.

Дані EIOPA та Insurance Europe показують фінансову структуру ринків, але не дають єдиного зіставного показника кількості застрахованих громадян, автомобілів і підприємств. Частка премій у ВВП характеризує обсяг страхування відносно економіки, а не відсоток людей чи об’єктів, які мають страховий захист.

4 Економічні умови попиту та фінансування ризиків

Для прогнозу за кожним основним сегментом потрібно врахувати:

• реальні доходи населення і фонд оплати праці;

• зайнятість і кількість підприємств;

• кредитування, іпотека та лізинг;

• автопарк, продажі нових і вживаних автомобілів, їх вік і вартість;

• житловий фонд, нове будівництво, капітальні інвестиції та основні фонди бізнесу;

• вартість кредиту, процентні ставки, доступність довгострокових інвестиційних інструментів;

• податкова модель, регуляторна вартість і конкуренція.

Для великих, катастрофічних і воєнних ризиків додатково потрібна модель фінансування ризиків – послідовний розподіл можливого збитку між власним утриманням клієнта, українським страховиком, перестрахуванням, міжнародною ємністю та, де це економічно обґрунтовано або заплановано щодо нормативних змін, державним шаром. Без

такої архітектури сума премій не показує, який обсяг збитку реально може бути профінансований страховою системою.

Виконання нормативного заходу створює результат лише за наявності платоспроможного клієнта, доступного продукту і здатності страхової системи профінансувати збиток. Ці умови мають бути перевірені до включення очікуваної премії до прогнозу.

5 Строки реформ і результати для ринку

• безпосередній результат виконання заходу – закон ухвалено, систему створено, дослідження проведено;

• результат для ринку та цільової групи – збільшилось реальне охоплення, скоротилася ціна відносно доходу, покращилась якість, конкуренція чи стійкість;

• довгостроковий вплив – скоротився страховий розрив, зменшилась незастрахована економічна шкода, знизилася потреба у бюджетних компенсаціях після збитків.

Прийнятий нормативний акт сам по собі не є доказом розвитку ринку. Він є інструментом. Його успіх потрібно оцінювати тим, що змінилося після застосування правила.

Часова логіка Дорожньої карти також містить конфлікти. Наприклад, ключові податкові та пенсійні зміни мають строки наприкінці 2030 року, але використовуються в документі як складова бачення результату на 2029/2030 роки. Захід, який запускається наприкінці горизонту, не може причинно пояснити результат, що мав сформуватися раніше.

6 Вартість реформ та їх вплив на доступність

Для реформ, які істотно впливають на капітал, витрати страховиків, ціну або бюджет, потрібна попередня оцінка альтернатив і наслідків. Обсяг перевірки має відповідати масштабу рішення.

До остаточного вибору вимог потрібно порівняти:

• чинний стан, включно з варіантом не змінювати політику;

• реалістичні регуляторні та нерегуляторні альтернативи;

• одноразові та постійні витрати для держави, страховиків, посередників і споживачів;

• очікувані вигоди і ризики, включно з непрямими наслідками;

• вплив на малі та середні компанії, конкуренцію і можливість входу на ринок;

• вплив на тариф, доступність і фізичне страхове охоплення;

• перехідний період, дані для перевірки та критерії подальшого перегляду.

За наявності даних витрати й вигоди оцінюються у грошах. Для наслідків, які не мають надійної вартісної оцінки, використовуються конкретні показники охоплення, якості, конкуренції та стійкості. Відсутність повної грошової оцінки не скасовує обов’язку показати основні наслідки реформи.

7 Контроль виконання та коригування заходів

Призначення стратегічного моніторингу – не лише відзначити виконаний захід. Для ключового показника потрібен повний цикл:

• базове значення;

• річна динаміка;

• контрольна точка;

• допустиме відхилення;

• діагностика причини відхилення;

• визначена коригувальна дія;

• повторна оцінка результату.

У проєкті НБУ передбачений інституційний моніторинг. Його потрібно доповнити річними значеннями основних показників, допустимими відхиленнями та діями у відповідь. Кінцеві орієнтири 2029/2030 років мають перевірятися на проміжних етапах з урахуванням економіки, безпекових умов і фактичного попиту.

Висновок АСБ. Проєкт потребує узгодження кількісних цілей із заходами, економічними умовами та строками. Розгорнута перевірка кількісних орієнтирів, галузевих напрямів і всіх 44 заходів Дорожньої карти НБУ наведена в розділі 8 цієї записки.

8 Детальна перевірка проєкту Стратегії та Дорожньої карти НБУ

8.1 Матеріали та порядок перевірки

У цьому розділі збережено розгорнуту перевірку кількісних орієнтирів, галузевих передумов і всіх 44 заходів наданої Дорожньої карти НБУ. Для кожного заходу наведено його зміст, строк і провідну установу за вихідним документом, а також позицію АСБ щодо результату, вартості та необхідних уточнень.

Фактична база – звітність НБУ, дані МТСБУ та інші джерела, зазначені наприкінці записки. Контрольні розрахунки перевіряють вимоги до кількісних орієнтирів НБУ на використаній комбінованій макроекономічній базі. Назви установ і строки в аналізі заходів НБУ відтворюють наданий АСБ проєкт Дорожньої карти.

Основна частина записки узагальнює сім питань, що визначають результативність Стратегії. Детальні зауваження нижче пояснюють їхній вплив на прогноз, законодавство, доступність страхування та виконання заходів.

8.2 Перевірка основних кількісних орієнтирів

8.2.1 Співвідношення страхових премій до ВВП

За робочою макроекономічною базою, використаною для перевірки орієнтирів НБУ, номінальний ВВП у 2030 році становить 15 135,2 млрд грн. Поріг 2% цього ВВП відповідає 302,7 млрд грн страхових премій. Порівняно з фактичними 72,3 млрд грн у 2025 році це зростання у 4,19 раза, або на 33,2% номінально і на 25,2% у постійних цінах у середньому щороку протягом п’яти років. Це зворотний розрахунок вимог до цілі, а не прогноз АСБ.

Період або орієнтир	ВВП млрд грн	Премії млрд грн	Премії до ВВП
2025 рік факт	8 931,2	72,3	0,81%
2030 рік поріг 2%	15 135,2	302,7	2,00%

Ціль понад 2% ВВП потребує ще більшого обсягу премій, ніж наведений поріг 302,7 млрд грн. У наданому проєкті не розраховано необхідний приріст за видами страхування, кількістю клієнтів і вартістю покриття. Нижня межа «принаймні удвічі» цього розрахунку не замінює.

8.2.2 Довгостроковий потенціал страхування

Фраза про потенціал майбутнього ринку 5% ВВП не супроводжується строком, моделлю, порівнянням з країнами подібного рівня доходів, структурою сегментів або вимогами до капіталу і перестрахування. Така цифра не є прогнозом і не може використовуватися для оцінки успіху політики.

Історичні ряди країн Центральної та Східної Європи показують різні строки досягнення 2% ВВП. У Польщі показник зріс із 1,43% у 1994 році до 2,25% у 1996 році та

2,73% у 1997 році. Болгарія перевищила 2% через два роки після рівня 1,82% у 2004 році, а 2,5% – лише у 2019 році. Латвія перевищила 2% через три роки після рівня 1,82% у 2004 році, але до 2020 року не досягла 2,5% і знову опустилася нижче 2%. Румунія не перетнула 2% у зіставленому ряді за 2004–2020 роки. Отже, посилання на європейську інтеграцію не замінює розрахунку українського сценарію від стартових 0,81% у 2025 році.

Поточний розрив також потрібно зіставляти з доходами. За даними за 2024 рік, узагальненими в Аналітичних додатках АСБ, премії на одну особу в Україні становили 36 євро, а серединне значення для восьми країн Центральної та Східної Європи – 521 євро: розрив у 14,5 раза. Водночас ВВП на одну особу відрізнявся у 4,5 раза. До вибірки входять Румунія, Болгарія, Угорщина, Хорватія, Польща, Словаччина, Чехія та Словенія. Це вказує на потенціал розширення страхування разом зі зростанням доходів, конкуренції та доступності продуктів; сам розрив не визначає строків його подолання. Орієнтир 5% ВВП має отримати окремий строк, структуру за сегментами та оцінку потреби у капіталі й перестрахуванні.

8.2.3 Збільшення премій особового страхування

Збільшення премій особового страхування з 16,5 до 45 млрд грн до 2030 року потребує зростання на 22,2% номінально та на 14,9% у постійних цінах щороку протягом п’яти років за інфляційних припущень використаної контрольної макроекономічної бази. Ціль об’єднує ДМС, інше страхування здоров’я та продукти страхування життя. Для них різняться покупці, строки договорів, податки й джерела попиту. Тому загальну суму потрібно розподілити між цими сегментами та показати необхідний приріст охоплення.

Важливий часовий конфлікт: ключовий податковий захід 1.1 Дорожньої карти має строк IV квартал 2030 року, а зміни щодо участі страховиків у другому та третьому рівнях пенсійної системи – також IV квартал 2030 року. Заходи, що з’являються в кінці горизонту, не можуть бути основними чинниками цілі 2029/2030.

8.2.4 Цільові премії та охоплення ДМС

Офіційна регуляторна звітність за 2025 рік показує 8,847 млрд грн валових премій ДМС; після вирахування повернених часток премій – близько 8,584 млрд грн. На кінець року застраховано 1 345 996 фізичних осіб. Порівняно з 2024 роком валові премії зросли приблизно на 23,6%, а кількість застрахованих осіб – на 29,3%. Це наочно показує, чому преміальна динаміка і фізичне охоплення повинні аналізуватися окремо і на однаковій базі показників.

Ціль НБУ 28,9 млрд грн потребує окремого розрахунку за кількістю застрахованих та вартістю покриття. У Стратегії потрібно окремо встановити кількість застрахованих людей, ліміти й склад медичних послуг та джерело оплати.

Аргумент про 31 220 договорів і приблизно 10% підприємств методологічно слабкий: кількість договорів не дорівнює кількості унікальних роботодавців, а кількість роботодавців – кількості застрахованих людей. Без унікального ідентифікатора роботодавця та розміру застрахованого колективу з цієї цифри не можна виводити рівень корпоративного охоплення.

8.2.5 Вплив ОСЦПВ на зростання премій ринку

За зіставною статистикою НБУ премії ОСЦПВ зросли з 10,7 млрд грн у 2024 році до 23,0 млрд грн у 2025 році. На ОСЦПВ припало 64,2% абсолютного приросту страхових премій усього ринку. Окремі дані МТСБУ про премії та договори мають інше охоплення; їх не віднімаємо від загального обсягу ринку НБУ.

Після виключення ОСЦПВ з обох річних сум НБУ решта ринку у 2025 році зросла на 16,2% номінально та на 7,7% у постійних цінах. Для реального порівняння застосовано ту саму зміну індексу споживчих цін між груднем 2024 і груднем 2025 року, що й у

використаній контрольній розрахунковій базі. Отже, зростання премій потрібно пояснювати окремо зміною кількості договорів, охоплення, вартості покриття та тарифів.

8.2.6 Нові договори збереження портфеля та виплати зі страхування життя

Номінальне зростання премій страхування життя саме по собі не підтверджує розширення нового попиту. В Огляді небанківського фінансового сектору НБУ за березень 2026 року показник 3,6% стосується IV кварталу 2025 року порівняно з IV кварталом 2024 року, а не всього 2025 року. Тому він не є підставою спростовувати наведений у проєкті річний темп. Оцінка нового попиту має спиратися на нові договори, застрахованих осіб і збереження портфеля.

За даними НБУ класичне накопичувальне страхування у 2025 році формувало близько 72% премій страхування життя. Усередині класичного накопичувального сегмента частка премій за договорами попередніх років становила 82,5% у 2025 році та 84,5% у I півріччі 2026 року. Це показує вагу раніше укладених договорів; окремої статистики груп договорів за роком укладення ці агрегати не містять.

У 2025 році зафіксовано 21 955 дострокових припинень договорів класичного накопичувального страхування життя і 320,4 млн грн виплат викупних сум. Нижче наведено динаміку разом із новими договорами. Співвідношення припинень і нових договорів характеризує два потоки за один період: воно не означає, що відповідна частка саме нових договорів була розірвана.

Показник	2024 рік	2025 рік	I півріччя 2026 року
Нові договори класичного накопичувального страхування життя	45 766	40 302	16 874
Достроково припинені договори	26 650	21 955	12 452
Припинені договори до нових за той самий період	58,2%	54,5%	73,8%
Виплати викупних сум, млн грн	351,1	320,4	66,3

8.3 Економічні передумови розвитку

8.3.1 Доходи активи та джерела попиту

Низьке проникнення страхування не можна пояснювати лише «низьким інтересом» або фінансовою грамотністю. Для різних продуктів першопричини різні: доходи і накопичення населення; кількість та вартість активів; кредитування і лізинг; податки; обов’язковість і контроль; довіра; доступність перестрахування; страхові ліміти; витрати на дистрибуцію; конкуренція.

За використаною контрольною макроекономічною базою реальне зростання економіки є помірним. Випереджальне зростання страхування потребує окремих джерел: збільшення кількості клієнтів, зменшення податкових бар’єрів, нових активів і доступної перестрахової ємності. Для темпу 25,2% щорічного зростання у постійних цінах, потрібного для порога 2% ВВП, цих джерел має бути достатньо у всіх основних сегментах.

8.3.2 Попит доступний продукт та здатність оплатити збиток

Платоспроможний попит: є людина або підприємство, що має ризик і може оплачувати страхування.

Економічно життєздатна пропозиція: страховик може запропонувати продукт за ціною і умовами, які не руйнують попит.

Страхова та перестрахова ємність: ринок здатний прийняти ризик і профінансувати великий збиток.

Якщо хоча б одна з трьох умов відсутня, регуляторне рішення не створює масштабного ринку. Ця рамка особливо важлива для воєнних ризиків, агрострахування, професійної відповідальності та великих корпоративних ризиків.

8.4 Перевірка галузевих напрямів

8.4.1 Добровільне медичне страхування

• Сильна сторона проєкту: визнана роль податкової політики і необхідність обміну даними з електронною системою охорони здоров'я.

• Головна прогалина: ціль задана преміями, а не кількістю людей і якістю покриття. Немає траєкторії застрахованих працівників, окремо МСП і великих роботодавців.

• Не врахована можливість погіршення наповнення програм через медичну інфляцію: премія може зростати, а ліміт, мережа клінік або обсяг послуг – звужуватися.

• Не виділено суспільний ефект ДМС: обсяг медичних послуг, профінансованих приватним страховим каналом, і частка послуг, що реально заміщує, а не дублює бюджетне фінансування.

8.4.2 Страхування життя і довгострокові накопичення

• Проєкт правильно визнає дефіцит довгострокових інструментів, але не перетворює це на вимірювану програму розвитку ринку капіталу для резервів страхування життя.

• Не встановлено окремих орієнтирів для нових договорів, премій за раніше укладеними договорами та їх збереження. Зростання регулярних платежів чинного портфеля не дорівнює залученню нових клієнтів.

• Немає показників збереження договорів через 1, 3, 5 років, дострокових припинень і викупних сум.

• Не визначено, як оцінювати фактичну цінність накопичувального продукту для клієнта після витрат, податків, інфляції та раннього виходу.

• Податкова реформа корпоративного страхування життя визначена як бажана, але її строк у Дорожній карті не узгоджується з ціллю 2030 року.

8.4.3 Передача функцій соціального страхування

Сам напрям заслуговує на дослідження, особливо для виробничих травм і професійних захворювань. Проте в проєкті логіка фактично завершується тезою, що передача функцій створить новий сегмент і збільшить премії. Для соціальної реформи це недостатній критерій.

До рішення потрібні щонайменше: актуарна вартість чинних зобов'язань; джерело фінансування; модель зменшення або перерозподілу ЄСВ, якщо роботодавець купує приватний поліс; правила для накопичених старих зобов'язань; гарантія виплати працівнику при відсутності поліса або проблемі страховика; тарифікація професійного ризику; контроль безперервності покриття. Без цих елементів неможливо оцінити ні бюджетний ефект, ні навантаження на фонд оплати праці.

8.4.4 Обов'язкове страхування власного житла

Захід 3.4 Дорожньої карти пропонує опрацювати обов'язковість страхування окремих об'єктів житлової нерухомості. Саме формулювання «опрацювати» не є помилкою, але його не можна подавати як природний інструмент розвитку ринку. Обов'язок страхувати власний майновий інтерес потребує окремого правового, економічного і соціального обґрунтування та перевірки пропорційності.

На відміну від відповідальності перед третьою особою, де держава захищає потерпілого, у страхуванні власного майна примус спрямований на поведінку самого власника.

8.4.5 Воєнні ризики і відновлення

Проєкт правильно ставить страхування воєнних ризиків серед ключових напрямів. Недолік – відсутність показників реальної ємності. Для цього сегмента премія сама по собі майже нічого не говорить: високий тариф може відображати дефіцит ємності, а не розвиток.

Результат страхування воєнних ризиків вимірюється доступною страховою сумою, лімітом на один ризик, часткою власного утримання, обсягом міжнародного перестрахування, кількістю об'єктів, географією покриття та ціною відносно страхової суми. Бюджетний або донорський ресурс має бути прямо пов'язаний з обсягом додаткового приватного покриття.

Окремо важливо не прирівнювати весь обсяг фінансування відбудови до потенційної української страхової премії. Іноземний інвестор може страхувати ризик за кордоном, міжнародне фінансування може вимагати поліс, але це не означає автоматичної локалізації премії в Україні.

Чинні механізми державної підтримки мають різне призначення. Чинна програма компенсації пошкодженого або знищеного майна має сукупний ліміт 30 млн грн на одного суб'єкта господарювання за весь строк програми. Компенсація страхової премії обмежена 5 млн грн на одного суб'єкта господарювання за календарний рік. Компенсація вже завданої шкоди сама по собі не створює страхового чи перестрахового покриття.

8.4.6 Агрострахування

Підтримка агрострахування є доцільною, і Дорожня карта містить фінансування, аналіз, стандарти продуктів та інформаційні кампанії. Проте стратегічний результат має вимірюватися не кількістю проведених кампаній, а площею і вартістю реально застрахованого виробництва, кількістю господарств, структурою ризиків, виплатами та часткою премії, профінансованою державою і самим агровиробником.

Захід «забезпечення фінансування в достатньому обсязі» також потребує визначення, що означає «достатньо»: якою є цільова фізична база, який очікуваний попит і який бюджетний мультиплікатор дає кожна гривня підтримки.

8.4.7 Професійна відповідальність

Опрацювання обов'язкового страхування лікарів, адвокатів, нотаріусів, будівельників, оцінювачів та інших професій не можна об'єднувати в один універсальний механізм. Для кожної професії відрізняються джерело відповідальності, коло потерпілих, частота і тяжкість збитку, судова практика, реєстр осіб, контроль та економічно адекватний ліміт.

АСБ підтримує страхування відповідальності там, де визначені ризик для третіх осіб, відповідальна особа та порядок відшкодування. Перед включенням нового напряму до прогнозу потрібно встановити чисельність потенційних страхувальників, строк законодавчих змін, реєстр і контроль, очікуване фактичне охоплення та економічно обґрунтовану премію.

8.5 Регуляторні вимоги та вартість їх впровадження

8.5.1 Solvency II

Європейська інтеграція є необхідним напрямом. Питання полягає у послідовності та способі впровадження. Кількісна оцінка впливу в заході 4.3 – одна з найсильніших позицій Дорожньої карти. Водночас її строк – II квартал 2027 року – настає після строку підготовки законодавчих пропозицій у I кварталі 2027 року. За своєю функцією оцінка впливу має бути

частиною підготовки конструкції реформи, а не лише перевіркою рішення, яке вже сформовано.

Крім капіталу, потрібно оцінити одноразові і постійні витрати на системи, актуаріїв, внутрішні функції, аудит, звітність, корпоративне управління та навчання. Вплив має аналізуватися за розміром компанії та бізнес-моделлю, оскільки одна й та сама абсолютна витрата створює різний тиск на великий і малий страховик.

8.5.2 Сукупний регуляторний ефект

Проєкт розглядає Solvency II, Директиву про розповсюдження страхових продуктів, Директиву щодо автоцивільної відповідальності, Регламент про цифрову операційну стійкість та вимоги сталого розвитку окремими потоками. Для бізнесу вони приходять одночасно і формують сукупну собівартість на впровадження та використання. Саме сукупний ефект впливає на тарифи, продуктову лінійку, концентрацію і бажання нового інвестора входити на ринок.

АСБ вважає необхідною не відмову від європейських правил, а кількісну оцінку переходу, пропорційність, достатні строки і відсутність національних надбудов, якщо вони не мають окремого обґрунтування.

8.6 Конкуренція та доступ страховиків до клієнтів

Проєкт НБУ майже не містить економічної політики конкуренції. Заходу щодо комісій банків недостатньо, оскільки конкуренція визначається не лише розміром винагороди посередника. Важливі правила доступу страховиків до банківських каналів, державних програм, тендерів, можливість нового учасника отримати ліцензію і дійти до клієнта, концентрація за продуктами та регіональна присутність.

Особливий показник – новий вітчизняний капітал. Ринок, у який український приватний інвестор не бачить сенсу вкладати кошти або створювати нову компанію, не можна вважати повністю здоровим лише тому, що чинні компанії прибуткові.

8.7 Захист клієнтів та якість страхових продуктів

Фінансова грамотність є корисним напрямом, але не може бути основним поясненням низького попиту. Людина не купує довгострокове страхування життя лише тому, що їй краще пояснили продукт, якщо в неї немає стабільного доходу для регулярних внесків або продукт економічно неконкурентний. Так само підприємство не розширює ДМС лише через інформаційну кампанію, якщо доступний бюджет не дозволяє зберегти потрібне наповнення програми.

Захист споживача має вимірювати не лише факт отримання інформації, а фактичну цінність: ліміти, франшизи, виключення, відмови, строки врегулювання, скарги, дострокові розірвання довгих договорів, результат для клієнта. Фінансова грамотність доповнює, а не замінює обов’язок виробника і посередника створювати зрозумілий продукт.

8.8 Детальний аналіз усіх 44 заходів Дорожньої карти НБУ

Кожен захід перевірено за зв’язком із результатом для ринку, придатністю показника виконання, строком запуску та витратами.

Номери та назви заходів відтворено за наданою Дорожньою картою НБУ; це посилання на вихідний документ, а не нумерація розділів записки. Строки та провідні установи наведено за цим документом. Оцінка не підтверджує фактичного виконання дій і не поширюється на зміни НБУ, яких АСБ не отримувала.

8.8.1 Стимулювання розвитку ринку медичного страхування та страхування життя

Захід НБУ 1.1. Стимулювання розвитку ринку медичного страхування та страхування життя шляхом внесення змін до ПКУ, спрямованих на уточнення податкового режиму при наданні послуг з медичного страхування та страхування життя

Строк: IV кв. 2030 року Провідна установа: Мінфін

Позиція АСБ. Податкова політика є одним із головних чинників ДМС і довгострокового страхування життя. Строк IV квартал 2030 року не залишає часу для основного ефекту до 2030 року. Результат – кількість охоплених працівників і доступність програм, у тому числі для МСП, з оцінкою бюджетного ефекту.

Захід НБУ 1.2 Забезпечення впровадження інструментів обміну інформацією між страховиками та НСЗУ щодо застрахованих осіб за договорами медичного страхування в рамках інтеграції з електронною системою охорони здоров'я (eHealth), у тому числі законодавче забезпечення права отримання страховиками медичних даних застрахованих осіб від медичних закладів через eHealth.

Строк: IV кв. 2027 року Провідна установа: Національний банк

Позиція АСБ. Інтеграція з електронною системою охорони здоров'я може зменшити витрати на обмін інформацією та обслуговування договорів і покращити врегулювання. Це інфраструктурний захід, а не самостійний показник зростання. Результат варто оцінювати через строки врегулювання, витрати, частку електронного обміну і якість даних.

8.8.2 Розвиток пенсійного страхування

Захід НБУ 1.3. Підготовка законодавчих змін з метою долучення страховиків до загальнодержавного 2-го (на етапі накопичення пенсійних внесків) та/або добровільного недержавного 2-го рівнів системи пенсійного забезпечення

Строк: IV кв. 2030 року Провідна установа: Мінсоцполітики

Позиція АСБ. Участь страховиків у другому рівні залежить від законодавчо визначеної моделі накопичувального пенсійного забезпечення. Стратегія має встановити умови доступу, збереження коштів, інвестицій, обліку та виплат. За строку підготовки змін IV квартал 2030 року премії цього нового напряму не можна включати до базового прогнозу як гарантований результат до 2030 року.

Захід НБУ 1.4. Підготовка законодавчих змін з метою долучення страховиків до добровільного недержавного 3-го рівнів системи пенсійного забезпечення (на етапі накопичення пенсійних внесків)

Строк: IV кв. 2030 року Провідна установа: НКЦПФР

Позиція АСБ. Аналогічний часовий конфлікт. Потрібна окрема модель продукту, податків, інвестиційних інструментів і захисту клієнта. Підготовка законодавства наприкінці 2030 року не створює вимірюваного ефекту в межах горизонту.

8.8.3 Страховий ринок працює на відновлення країни та інтегрується до ЄС

Захід НБУ 2.1 Активізація долучення страховиків на ринкових умовах до масштабованих програм убезпечення від воєнних ризиків, що реалізуються на умовах державно-приватного партнерства, у тому числі забезпечення оприлюднення інформації щодо участі страховиків в програмах убезпечення від воєнних ризиків

Строк: II кв. 2027 року Провідна установа: Мінекономіки

Позиція АСБ. Для запуску страхування воєнних ризиків потрібно визначити ємність, кількість учасників, страхові суми, географію, власне утримання та міжнародне перестрахування. Оцінювати потрібно додаткове покриття, яке отримав бізнес.

Захід НБУ 2.2 Аналіз результатів реалізації державної програми надання часткової компенсації страхових премій за договорами страхування від воєнних ризиків

Строк: II кв. щоквартально (на періодичній основі) Провідна установа: Мінекономіки

Позиція АСБ. Щоквартальний аналіз потрібний за визначеними показниками: договори, застрахована вартість, компенсація на одиницю покриття, збитки та географія. Чинний ліміт компенсації премії – 5 млн грн на одного суб'єкта господарювання за календарний рік. Результати цієї програми аналізуються окремо від компенсації вже пошкодженого або знищеного майна.

Захід НБУ 2.3 Актуалізація умов державної програми надання часткової компенсації шляхом внесення змін до Постанови КМУ №1541 від 28.11.2025

Строк: III кв 2026 Провідна установа: Мінекономіки

Позиція АСБ. Умови програми потрібно актуалізувати за результатами її використання. Чинна редакція передбачає 30 млн грн компенсації пошкодженого або знищеного майна на одного суб'єкта господарювання за весь строк програми та 5 млн грн компенсації страхових премій за календарний рік. Два механізми мають різні призначення й окремі показники ефективності.

Захід НБУ 2.4. Забезпечення наявного фінансування в достатньому обсязі для виконання державної програми надання часткової компенсації страхових премій за договорами страхування від воєнних ризиків

Строк: I кв. щорічно (на періодичній основі) Провідна установа: Мінекономіки

Позиція АСБ. Фраза «фінансування в достатньому обсязі» не визначає достатність. Потрібна цільова фізична база та модель бюджетного «плеча»: скільки приватного страхового покриття створює одна гривня компенсації.

Захід НБУ 2.5 Активізація залучення страховиків до програм страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою

Строк: II кв. 2027 року Провідна установа: Мінагро

Позиція АСБ. «Активізація залучення страховиків» не дає результативного показника. Для агрострахування результат – площа/вартість застрахованої продукції, кількість господарств, ризики, страхові суми, виплати і бюджетна частка.

Захід НБУ 2.6. Забезпечення наявного фінансування в достатньому обсязі для надання державної підтримки страхуванню сільськогосподарської продукції

Строк: IV кв. щорічно (на періодичній основі) Провідна установа: Мінагро

Позиція АСБ. Як і для воєнної програми, «достатній обсяг» фінансування має бути пов'язаний із цільовою фізичною базою та бюджетною ефективністю.

Захід НБУ 2.7. Аналіз результатів виконання програми надання державної підтримки страхування сільськогосподарської продукції

Строк: IV кв. 2026 року Провідна установа: Мінагро

Позиція АСБ. Аналіз результатів є частиною циклу політики, але він не може бути кінцевою дією без критеріїв, які запускають зміну програми.

Захід НБУ 2.8. Актуалізація умов програми надання державної підтримки страхування сільськогосподарської продукції (за потреби)

Строк: IV кв. 2026 року Провідна установа: Мінагро

Позиція АСБ. Фраза «за потреби» потребує наперед визначених тригерів: низьке охоплення, висока ціна, слабка участь страховиків, неефективна бюджетна компенсація або інші вимірювані відхилення.

Захід НБУ 2.9. Підготовка змін щодо затвердження умов стандартизованих страхових продуктів / затвердження нових страхових продуктів страхування

сільськогосподарської продукції з метою розширення напрямків державної підтримки в агрострахуванні

Строк: II кв. 2027 року Провідна установа: Мінагро

Позиція АСБ. Стандартизовані продукти можуть полегшити підтримку, але їх кількість не є результатом. Потрібно перевіряти попит, адекватність ризиків, збитковість і використання продуктів агровиробниками.

Захід НБУ 2.10. Проведення інформаційної кампанії серед агровиробників щодо умов долучення до програм державної підтримки страхування сільськогосподарської продукції

Строк: II кв. 2026 року (далі – двічі на рік: перед страхуванням озимих, а також перед страхуванням ярих) Провідна установа: Мінагро

Позиція АСБ. Інформаційна кампанія може усунути частину інформаційного бар'єра, але не замінює доступний тариф, страхову ємність, довіру та фінансову спроможність агровиробника.

Захід НБУ 2.11. Опрацювання питань про обов'язок мати договір страхування професійної відповідальності, зокрема лікарів, адвокатів, нотаріусів, будівельників, оцінювачів тощо

Строк: IV кв. 2027 року Провідна установа: Мінекономіки

Позиція АСБ. Для кожної професії потрібні окремі правила відповідальності, реєстр, контроль, ліміти, статистика ризику та перевірка доступності премії.

Захід НБУ 2.12. Забезпечення умов для більш широкого інвестування активів страховиків у проєкти відновлення економіки за умови дотримання вимог законодавства ЄС

Строк: IV кв. 2027 року Провідна установа: Мінекономіки

Позиція АСБ. Активи страхових резервів не є адміністративно доступними «довгими грошима» для будь-яких проєктів відбудови. Пріоритет – безпека, дохідність, ліквідність, диверсифікація і відповідність активів зобов'язанням. Держава має створювати якісні інструменти для захисту, а не лише як ціль використання резервів.

8.8.4 Передача функцій соціального страхування страховому ринку

Захід НБУ 3.1. Розроблення в межах міжвідомчої робочої групи концепції реформування системи загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності, шляхом передавання функцій страховому ринку

Строк: I кв. 2029 року Провідна установа: Мінсоцполітики

Позиція АСБ. Реформа соціального страхування потребує актуарної, фіскальної та правової моделі. Строк початку концепції у 2029 році залишає надто мало часу для реального переходу до 2030 року.

Захід НБУ 3.2. Оцінка готовності страхового ринку перебрати функції загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності (у разі погодження концепції)

Строк: II кв. 2029 року Провідна установа: Національний банк

Позиція АСБ. Оцінка готовності ринку є необхідною, але мають бути визначені критерії: капітал, статистика ризику, тарифікація, перестрахування, ІТ, гарантія виплат, географічне покриття і здатність обслуговувати масовий портфель, вирішення питання з особами, що вже отримують такі виплати, питання «лікарняних» тощо.

Захід НБУ 3.3. Підготовка законодавчих пропозицій щодо передачі функцій загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасного випадку на

виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності, страховому ринку після узгодження концепції реформування системи соціального страхування (у разі погодження концепції)

Строк: IV кв. 2029 року (не раніше строку виконання попереднього заходу 3.2) Провідна установа: Мінсоцполітики

Позиція АСБ. Передача функцій без одночасної моделі ЄСВ, старих зобов'язань, гарантій і тарифів може лише додати приватний поліс поверх чинного навантаження. Потрібен розрахунок системної вартості, а не преміального ефекту.

Захід НБУ 3.4. Опрацювання питання щодо доцільності запровадження обов'язковості наявності договору страхування щодо окремих об'єктів житлової нерухомості та у разі підтвердження доцільності підготовка плану дій

Строк: IV кв. 2028 Провідна установа: Мінекономіки

Позиція АСБ. Обов'язкове страхування власного житла зачіпає інший тип інтересу, ніж обов'язкова відповідальність перед третіми особами. Потрібне окреме правове, економічне і соціальне обґрунтування. Саме бажання збільшити охоплення недостатнє.

8.8.5 Збалансоване регулювання та нагляд, спрямовані на інтеграцію страхового ринку до ЄС

Захід НБУ 4.1. Підготовка законодавчих пропозицій з метою імплементації положень Директиви ЄС 2009/138 (Solvency II)

Строк: I кв. 2027 року Провідна установа: Національний банк

Позиція АСБ. Підготовка законодавства за Solvency II потрібна разом із кількісною оцінкою впливу, пропорційними вимогами та перехідними строками. Оцінка має впливати на остаточні параметри закону. Результат перевіряється за стійкістю, вартістю переходу, ціною продуктів і конкуренцією.

Захід НБУ 4.2. Розробка нормативних актів на виконання вимог Закону України «Про страхування» з метою імплементації Директиви ЄС 2009/138 (Solvency II) та Регламентів ЄС, що забезпечують технічну реалізацію Solvency II

Строк: IV кв. 2027 року Провідна установа: Національний банк

Позиція АСБ. Технічна імплементація потрібна після законодавчої рамки. Стратегічна оцінка має показати наслідки для різних бізнес-моделей, а не лише факт видання актів.

Захід НБУ 4.3. Проведення кількісної оцінки потенційного впливу впровадження таких регуляторних вимог щодо платоспроможності відповідно до вимог Директиви ЄС 2009/138 (Solvency II) на страховий ринок – кількісне дослідження впливу (QIS – quantitative impact study)

Строк: II кв. 2027 року Провідна установа: Національний банк

Позиція АСБ. Кількісне дослідження впливу (QIS) має передувати остаточному вибору параметрів реформи. У наданій Дорожній карті підготовка законодавчих пропозицій визначена на I квартал, а QIS – на II квартал 2027 року. Строки потрібно узгодити. Дослідження має охопити не лише капітал, а й разові та постійні витрати страховиків різного розміру, ціну, доступність продуктів і конкуренцію.

Захід НБУ 4.4. Підготовка законодавчих пропозицій з метою імплементації положень Директиви ЄС 2016/97 (IDD)

Строк: I кв. 2027 року Провідна установа: Національний банк

Позиція АСБ. Необхідний євроінтеграційний захід. Результат – не сам закон, а якість продажу, цінність продукту, пропорційність вимог і відсутність надмірного навантаження на прості продукти.

Захід НБУ 4.5. Розробка нормативних актів з метою імплементації Регламентів ЄС, що забезпечують технічну реалізацію IDD

Строк: IV кв. 2027 року Провідна установа: Національний банк

Позиція АСБ. Підзаконна імплементація має відповідати межам закону і не створювати національних надбудов без оцінки впливу.

Захід НБУ 4.6. Підготовка законодавчих пропозицій з метою імплементації положень Директиви ЄС 2009/103 (MID)

Строк: I кв. 2027 року Провідна установа: Національний банк

Позиція АСБ. Гармонізація з Директивою про автоцивільну відповідальність (MID) потрібна поетапно, з оцінкою лімітів, ціни, перестрахування та контролю незастрахованих транспортних засобів. Вплив підвищення ціни потрібно оцінювати з огляду на фактичне охоплення; на переході враховується збереження механізму «Зеленої картки».

Захід НБУ 4.7. Підготовка законодавчих пропозицій про цифрову операційну стійкість фінансового сектору з метою імплементації в Україні Регламенту 2022/2554 (DORA), а також нормативно-правових актів щодо впровадження регуляторних технічних стандартів (RTS) та імплементаційних технічних стандартів (ITS), розроблених в ЄС для імплементації Регламенту 2022/2554

Строк: III кв. 2026 року Провідна установа: Національний банк

Позиція АСБ. Цифрова операційна стійкість необхідна, але відповідно до принципу пропорційності DORA слід враховувати розмір і загальний ризиковий профіль страховика, а також характер, масштаб і складність його послуг, діяльності та операцій. Потрібна оцінка одноразових і постійних витрат.

Захід НБУ 4.8. Методологічний супровід впровадження законодавчих змін, пов'язаних з імплементацією положень Директиви ЄС 2009/138 (Solvency II), Директиви ЄС 2009/103 (MID), Директиви ЄС 2016/97 (IDD), а також Регламентів ЄС, що забезпечують технічну реалізацію зазначених директив

Строк: IV кв. 2030 року Провідна установа: Національний банк

Позиція АСБ. Методологічний супровід корисний, однак це підтримка імплементації, а не результат розвитку ринку.

Захід НБУ 4.9. Опрацювати з Державною прикордонною службою України можливість запровадження процедури перевірки наявності договорів страхування при виїзді громадян України за кордон як туристів та/або у громадян у країни, щодо яких КМУ прийнято рішення про особливий порядок виїзду громадян України з міркувань безпеки, та за потреби підготувати відповідні законодавчі зміни

Строк: IV кв. 2027 року Провідна установа: Національний банк

Позиція АСБ. Перевірка туристичних полісів на кордоні потребує окремої правової та практичної оцінки, особливо щодо чинних міжнародних правил в'їзду. Як стратегічний чинник українського ринку її вплив обмежений.

Захід НБУ 4.10. Підготовка та погодження з усіма стейкхолдерами (заінтересованими сторонами) Концепції впровадження в Україні процедур відновлення та врегулювання платоспроможності страховиків

Строк: IV кв. 2027 року Провідна установа: Національний банк

Позиція АСБ. Концепція має визначити повноваження органу врегулювання, його незалежність від нагляду, раннє відновлення, незалежну оцінку та можливість передачі портфеля. До концепції потрібно включити порядок покриття збитків, захист клієнтів і кредиторів та джерела фінансування. Питання універсального гарантійного фонду розглядається окремо.

Захід НБУ 4.11. Підготовка законодавчих пропозицій з метою імплементації положень Директиви ЄС 2025/1 (IRRD)

Строк: IV кв. 2030 року Провідна установа: ФГВФО

Позиція АСБ. Визначений у наданій Дорожній карті строк IV квартал 2030 року для підготовки законодавчих пропозицій не забезпечує готовності системи до цього року. Потрібні оперативна незалежність функції врегулювання від нагляду, незалежна оцінка активів і зобов'язань, можливість передачі портфеля, покриття збитків насамперед акціонерами та захист кредиторів від гіршого результату, ніж за звичайної ліквідації, із правом оскарження. Фінансування врегулювання розглядається окремо від питання універсального гарантійного фонду. Розподіл повноважень НБУ, органу врегулювання та інших учасників потрібно закріпити законом; зазначення ФГВФО виконавцем у вихідній карті саме по собі такого повноваження не встановлює.

Захід НБУ 4.12. Опрацювання питання щодо шляхів зниження комісійної винагороди банків та/або інших страхових посередників при реалізації страхових продуктів та за потреби підготовка відповідного плану дій

Строк: IV кв. 2027 року Провідна установа: Національний банк

Позиція АСБ. Винагороду посередників потрібно оцінювати разом із витратами дистрибуції, конфліктами інтересів і цінністю продукту. Загальне адміністративне зниження комісій може звузити продажі. Для довгострокових договорів потрібні правила розподілу й повернення винагороди та прозоре формування викупної суми; для банківських каналів – відкритий доступ страховиків і недопущення дискримінаційних умов.

Захід НБУ 4.13. Опрацювання питання можливості виключення страховиків, що здійснюють ризикове страхування, з переліку суб'єктів первинного фінансового моніторингу відповідно до ризик-орієнтованого підходу FATF та підходу, закріпленого у законодавстві ЄС, за результатами секторальної оцінки та проходження наступного раунду взаємної оцінки Комітету експертів Ради Європи з оцінки заходів протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму (MONEYVAL).

Строк: IV кв. 2027 року Провідна установа: Національний банк

Позиція АСБ. Ризик-орієнтований перегляд фінансового моніторингу для ризикового страхування відповідає логіці пропорційності. Результатом має бути зниження непродуктивних витрат без погіршення контролю реальних ризиків.

8.8.6 Розвиток сталого фінансування

Захід НБУ 5.1. Реалізація заходів, що сприятимуть підвищенню обізнаності споживачів у сфері страхування та передбачені Дорожньою картою Національної стратегії розвитку фінансової грамотності до 2030 року

Строк: IV кв. 2030 року Провідна установа: Національний банк

Позиція АСБ. Освітні заходи корисні, але їх не можна вважати достатнім механізмом зростання попиту. Потрібно вимірювати зміну поведінки, а не кількість матеріалів або кампаній.

Захід НБУ 5.2. Проведення в межах реалізації Національної стратегії розвитку фінансової грамотності до 2030 року заходів підвищення фінансової грамотності населення в частині страхування

Строк: IV кв. 2030 року (періодично) Провідна установа: Національний банк

Позиція АСБ. Те саме: фінансова грамотність доповнює економічні стимули, доступність і якість продукту, але не замінює їх.

Захід НБУ 5.3. Розвиток безбар'єрного та інклюзивного страхового ринку шляхом стимулювання впровадження положень Хартії з фінансової інклюзії і реінтеграції ветеранів

Строк: IV кв. 2030 року Провідна установа: Національний банк

Позиція АСБ. Інклюзія ветеранів є важливою суспільною метою. Для страхової стратегії потрібні конкретні показники доступу та результат для клієнта.

Захід НБУ 5.4. Розвиток страхового ринку, як інклюзивних роботодавців.

Строк: IV кв. 2030 року Провідна установа: Національний банк

Позиція АСБ. Формулювання надто загальне для дорожньої карти. Потрібно визначити, що саме означає «інклюзивний роботодавець» і як це вимірюється.

Захід НБУ 5.5. Підготовка законодавчих змін з метою оновлення регулювання фінансового сектору для стимулювання розвитку фінансової інклюзії, у тому числі з урахуванням потреб ветеранів війни в Україні.

Строк: IV кв. 2030 року Провідна установа: Національний банк

Позиція АСБ. Законодавчі зміни є інструментом, а не результатом. Потрібна фізична доступність продуктів і послуг для цільових груп.

Захід НБУ 5.6. Встановлення вимог до врахування ESG-ризиків у системі корпоративного управління страховиків

Строк: IV кв. 2027 року Провідна установа: Національний банк

Позиція АСБ. Екологічні, соціальні та управлінські фактори можуть бути частиною управління ризиками, але вимоги мають впроваджуватися пропорційно і не підміняти основні завдання доступності та конкуренції.

Захід НБУ 5.7. Запровадження вимог до оцінки ESG-ризиків у діяльності страховиків

Строк: I кв. 2030 року Провідна установа: Національний банк

Позиція АСБ. Оцінка ризиків є регуляторним процесом. Потрібно врахувати вартість методології і реальну матеріальність відповідних ризиків для різних страховиків.

Захід НБУ 5.8. Встановлення вимог до розкриття страховиками інформації відповідно до Стратегії запровадження підприємствами звітності із сталого розвитку, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.10.2024 №1015-р

Строк: IV кв. 2027 року Провідна установа: Національний банк

Позиція АСБ. Звітність зі сталого розвитку має відповідати обсягу чинних зобов'язань, уникати дублювання та запроваджуватися після оцінки витрат. Під час підготовки актів потрібно враховувати зміни правил ЄС щодо спрощення, кола зобов'язаних підприємств і строків. Кількість звітів не є показником розширення страхового захисту.

8.8.7 Операційна стійкість та кібербезпека страхового ринку

Захід НБУ 6.1. Впровадити законодавчі та регуляторні вимоги та розвиток контролю за кіберазахистом фінансового сектору, в т.ч. страховиків

Строк: IV кв. 2027 року Провідна установа: Національний банк

Позиція АСБ. Кіберзахист є необхідною умовою операційної стійкості. Потрібна пропорційність і показники інцидентів, відновлення та безперервності послуг.

Захід НБУ 6.2. Забезпечити нульову толерантність до російського й білоруського програмного забезпечення

Строк: IV кв. 2030 року Провідна установа: Національний банк

Позиція АСБ. Відмова від російського і білоруського програмного забезпечення є питанням національної безпеки. Це важливий захід, але не показник розвитку страхового ринку.

Захід НБУ 6.3. Забезпечити збільшення ємності ЯСП до величини встановлених законодавством 150 млн СПЗ шляхом: комунікації з ринком страхування для розширення учасників пулу новими страховиками та збільшення розміру власного утримання діючими учасниками; сприяння керівництву ЯСП у комунікаціях щодо відновлення довіри іноземних ядерних страхових пулів для збільшення перестрахового покриття; підтримка законодавчих ініціатив ЯСП щодо покращення діяльності ЯСП.

Строк: IV кв. 2027 року Провідна установа: Національний банк

Позиція АСБ. На відміну від багатьох інших заходів, тут заданий конкретний кількісний результат – ємність 150 млн СПЗ – і строк. Це приклад більш придатного формату дорожньої карти, хоча досягнення залежить від капіталу учасників, їх бажання брати участь в пулі і міжнародного перестрахування.

8.9 Основні розбіжності та наслідки для виконання

Положення проєкту	Факт або контрольний розрахунок	Необхідне уточнення
Понад 2% ВВП	Поріг 2030 року – 302,7 млрд грн; потрібне щорічне зростання на 25,2% у постійних цінах.	Розрахунок за сегментами, кількістю клієнтів, ціною та ємністю.
Потенціал 5% ВВП	Не задано окремого строку та структури його досягнення.	Горизонт, джерела попиту, капітал і перестрахування.
ДМС 28,9 млрд грн	Не наведено достатнього розрахунку за кількістю застрахованих осіб і вартістю покриття.	Окремі показники кількості людей та складу покриття.
ОСЦПВ як ознака розвитку	64,2% приросту премій ринку НБУ у 2025 році припало на ОСЦПВ.	Контроль ціни та охоплення транспортних засобів, які експлуатуються.
Новий попит на страхування життя	У класичному накопичувальному сегменті 2025 року – 40 302 нових і 21 955 достроково припинених договорів.	Збереження портфеля, нові клієнти та результат при виході.
Податкова реформа наприкінці 2030 року	Початок змін надто пізній для основного ефекту до 2030 року.	Узгодження строку запуску податкових змін із періодом формування очікуваного ефекту.
Вартість регуляторних змін	Капітал та операційні витрати впровадження мають різну природу.	Узгодження строків QIS і вибору параметрів реформи; оцінка одноразових та постійних витрат.
Державна участь у воєнних ризиках	30 млн грн майнової компенсації за весь строк програми; 5 млн грн компенсації премій за календарний рік.	Розмежування мети програм компенсації та оцінка додаткового страхового покриття.

Положення проєкту	Факт або контрольний розрахунок	Необхідне уточнення
IRRD	Підготовка законодавчих пропозицій у IV кварталі 2030 року не забезпечує готовності системи до цього року.	Законодавчі повноваження, незалежність функції врегулювання та захист клієнтів.
Конкуренція	Контролю комісій недостатньо для відкритого доступу до клієнта.	Оцінка обмежень доступу до каналів реалізації, закупівель і державних програм.

9 Джерела даних і матеріали для перевірки

1. Проєкт Стратегії розвитку страхового ринку України та Дорожня карта НБУ, надані АСБ для опрацювання. Аналіз стосується саме цієї редакції, презентованої страховому ринку. Подальші зміни, не надані АСБ та не доступні для перевірки, цими висновками не охоплюються.

2. Контрольні розрахунки АСБ на основі офіційної статистики та використаної комбінованої макроекономічної бази; визначення показників, періоди та методики розрахунку наведено в Аналітичних додатках до Комплексної стратегії розвитку страхового ринку України до 2030 року.

3. Національний банк України. Наглядова статистика страхового ринку та консолідовані показники звітності за 2023–2025 роки та І півріччя 2026 року; Огляд небанківського фінансового сектору за березень 2026 року.

4. МТСБУ. Статистика ОСЦПВ і регламентних виплат. Дані щодо договорів, премій та рішень про регламентні виплати аналізуються окремо від статистики НБУ.

5. Міжнародний валютний фонд. Макроекономічні прогнози; Держстат України. Індекси споживчих цін. Використані ряди та перерахунок наведено у розрахунковій базі АСБ.

6. Vienna Insurance Group. CEE Insurance Markets, січень 2026 року, дані за 2024 рік; OECD та Insurance Europe – історичні ряди страхових премій до ВВП, наведені в Аналітичних додатках АСБ. Поточні міжнародні зіставлення і довгі історичні ряди мають окремі межі охоплення.

7. Європейська Комісія. Better Regulation Guidelines and Toolbox; OECD. Regulatory Impact Assessment. Джерела підходу до оцінки проблеми, альтернатив, витрат, результатів і подальшого моніторингу.

8. Податковий кодекс України, статті 136 і 141. Офіційний текст на сайті ДПС України.

9. Постанова Кабінету Міністрів України від 28.11.2025 №1541 у чинній редакції. Граничні суми компенсації майнових воєнних збитків і страхових премій.

10. Директива (ЄС) 2025/1 про відновлення та врегулювання страховиків і перестраховиків (IRRD).

11. Указ Президента України від 24.03.2015 №170/2015 «Про Раду з фінансової стабільності» та Положення про Раду. Звіт Ради за вересень 2025 – серпень 2026 року, сторінка 15: серед результатів Комітету з фінансового розвитку зазначено ініціювання розроблення Стратегії страхового ринку.